

Debatinterview

Filosof: Gå bare hjem – dit arbejde er spild af tid

Foto: Ritzau Scanpix/Iris

24. april 2018, kl. 0:00

Jannie Iwankow Søgaard

Filosof Anders Fogh Jensen har sammen med antropolog Dennis Nørmark netop udgivet bogen ”Pseudoarbejde – hvordan vi fik travlt med at lave ingenting”. Ifølge dem udfører alt for mange mennesker i dag unyttigt arbejde, der forårsager dårlig livskvalitet og spilder talent

Anders Fogh Jensen, hvad er pseudoarbejde for en størrelse?

Pseudoarbejde er et udtryk for noget, der ligner arbejde, men som ikke er rigtigt arbejde. Det er arbejde, som er unyttigt eller sætter andre i gang med unyttige processer. Med udtrykket mener vi ikke, at folk snyder. Det er snarere pseudoarbejdet, der snyder.

Er det ikke at tale ned til folk, når I påstår, at deres arbejde er pseudoarbejde?

Der er naturligvis en fare for, at vi kommer til at tale ned til nogen, og det må vi leve med. Men måske er det også nødvendigt, hvis noget skal ændres. Den engelske antropolog David Graeber taler om ”bullshit jobs” – det er i nogle tilfælde også det, det er, men langt fra i alle tilfælde.

Når en kvinde i vores bog fortæller, at hun hver gang hun har skrevet en mail, skal gå ind i et andet system og skrive, at hun har skrevet en mail, så giver det ikke længere mening. Og det her handler ikke kun om ”djøffere”. Det handler også om hårdere brancher, hvor man vil tælle, regne og optimere i et væk.

Hvem er skyld i, at så mange mennesker i dag udfører pseudoarbejde?

Det er de gode hensigters skyld. Det er den tænkemåde, at mennesket for tiden ikke kan lade være at gøre, hvad der er muligt at gøre. ”Skulle vi ikke sidde her i vuggestuen og skrive en side om, hvordan dagen er gået i dag, så forældrene kan gå ind og læse det?”. Eller ”Skal vi ikke få lavet en rapport, så den her ulykke ikke gentager sig?”. Sådan spørger man uden at tænke over, hvad prisen er. Mindre tid sammen med børnene for eksempel.

Der er også noget med den her ”djøficering”. Der var en masse fagfolk, som sov i timen i 1980’erne og 1990’erne, da forvaltningsfolkene kom indover og tog magten. Så er der også selve strukturen – der væltede i 1960’erne et kommunikationsparadigme ind, der har medført, at vi tror, vi skal kommunikere hele tiden. Selv parforholdet bliver set som kommunikation.

Hvad er konsekvensen af, at så mange mennesker i dag har et pseudoarbejde?

Skaden er allerede sket, og konsekvensen er, at vi får dårligere liv. Der sidder højtuddannede forskere, som skal skrive den samme artikel ti gange, og så downloades den kun to gange. Det er spild af talent og tid, der brændes af. Selvom der er nogle, der vil blive sure over at blive revet ud af deres travlhed.

Det er lidt som Kierkegaard sagde om ”spidsborgeren”. Hvis man spørger ham, hvorfor han bor i kælderens i stedet for på ”beletagen” (ældre betegnelse for ejendommens mest repræsentative etage), vil han blive sur. Folk kan ikke altid gennemskue det – måske er de blevet fremmedgjort af den her måde at tænke på. Men om lidt har vi en unik chance for at få et slavesamfund, som det grækerne havde. Men slaverne er robotter, så de lider ikke, og så kan vi få mere tid til at være sammen med dem, vi gerne vil være sammen med, lave frivilligt arbejde eller spille et instrument, hvis det er det, vi har lyst til.

Hvad kan det enkelte individ gøre for at modarbejde pseudoarbejde-tendensen?

Vi kan gå hjem. Og lade være at bidrage til diskursen om, at vi har travlt hele tiden. Det skal være okay at sige, at man har været hurtig til sit arbejde og derfor går tidligt hjem.

Men det er, som om det er eftertragtet og ”cool” at arbejde meget, og det kræver en kulturændring at lave om på det. Vi skal turde sige højt, når vi ikke har travlt – selvom man så kan frygte, at man overlæsses med mere arbejde.

Hvad kan man gøre på et mere strukturelt, samfundsmæssigt plan?

Man skal tænke sig mere om, før man begynder at finde på løsninger. For det skaber bare mere arbejde. Der er en tendens til, at organisationer og offentlige institutioner løber efter hinanden. Hvis de det ene sted har en stresspolitik, så skal de andre også have det. Vi skal også lade være at indkalde til møder, hvor der alligevel ikke skal træffes beslutninger – pseudomøder. Som samfund kunne vi også prøve at fordele arbejdet lidt anderledes. Indføre otiums – ikke som i pension, men som nogle pauser i løbet af arbejdstiden.

Måske skulle vi holde fri tre måneder om året, hvor man så i stedet kunne tage på højskole eller gøre noget andet. Jeg tror, at det ville gavne arbejdslivet, hvis folk fik chancen for at komme lidt væk. Og så kræver det politikere, der tør sige: ”Shit happens”. Ja, der var en ældre, der døde af at spise flødekartofler, og det var ikke så godt. Men vi skal måske ikke sætte gang i alverdens undersøgelser og fremtidige registreringer for at undgå, at det sker igen. Vi skal have mere tillid og accept af skæbnens tilfældigheder. Og samtidig er det klart, at det øjeblik, det var min mor, der døde af flødekartofler, så ville det sikkert være enormt svært for mig at acceptere, at man ikke gjorde noget videre. Men det skal ikke være enkeltsager, der dirigerer samfundets gang.

Hvad gør du selv for ikke at blive slave af pseudoarbejde?

Jeg er for eksempel begyndt at lade være at besvare alle e-mails. Lade nogle ting fare og sige, at jeg må lade nogle ting ske. Så går jeg til yoga onsdag formiddag og fodbold fredag formiddag og øver mig i at sige, at det er det, jeg skal, og ikke til et andet vigtigt møde.

Det er, som om det ikke er så fint at sige, at man skal passe sin sport, og at man derfor er forhindret i at deltage i et møde. Men det bør det jo være. Det er vigtigt at passe på sig selv og sin krop.

Kommentarer

Andre læser lige nu

06.11.2014 15:16

Ritzau

Folkekær skuespiller er død

Den danske skuespillerveteran William Rosenberg døde natten til torsdag. Han blev 94 år.

23.04.2018 10:53

ritzau

Dronning Margrethes sarkofag er færdiggjort

Kunstner Bjørn Nørgaards dyrebare gravmæle, som dronning Margrethe skal stedes til hvile under i Roskilde Domkirke, er nu færdig, oplyser kongehuset

Kronik 22.04.2018 20:55

Lone Hygum, psykolog

Psykolog: Vi må stoppe det store eksperiment med vores børn

Hvilken dokumentation mangler vi for at kunne sige, at nok er nok i vores daginstitutioner? Hvor få minutters voksenkontakt er tilstrækkelig? 10 minutter om dagen? Og kan vi holde ud at tænke på, hvad der sker i de syv timer, hvor der ikke er voksne tæt på?